

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

İRAN'IN NÜKLEER TESİSİNDE PATLAMA (2/4)

Ata ATUN

Prof. Dr.

Blog No: 10
31.01.2013

İran çok tedbirli bir şekilde davranıp, nükleer projeyi üretecek tesisleri ülkenin dört bir yanındaki askeri üslere, sahte fabrikalara ve yer altındaki tesislere yayararak, gözlerden ve dış müdahalelerden uzak tutmak suretiyle konuşlandırdı. Bu tesislerin bilinenleri İsfahan, Fordow, Kum kenti, Arak, Dialemler, Parçin ve Natanzdaydı. Bunların arasında en önemlisi sayılan Santrifüj tesisi ise Natanzda kurulmuştu. Bu tesiste ilk başta toplam 2700 adet santrifüj yer almaktaydı ve Uranyumu yüzde 20 düzeyinde zenginleştirmekteydi. (Günümüzde Fordowda 2700 adet, Natanzda da 10 bin adet santrifüj bulunmaktadır.) Bu tesislerden herhangi birinin varlığı ortaya çıktığı vakit yeri derhal değiştirilmekteydi. Uzaydaki casus uyduların radyoaktif madde içeren toprağın varlığından tesislerin yerini saptamasını önlemek için de, bu tesislerden çıkan tüm toprak ve atıklar bir başka yere taşınmaktaydı.

İran attığı tedbirli adımlarla Uluslararası Atom Enerjisini de istediği şekilde yönlendirmeyi başardı. İranın nükleer tesisler kurduğu ve nükleer silah elde etmek için çalışmalar başlattığı bilgisi ilk kez 2002 yılının Ağustos ayında İran yeraltı direniş örgütü olan Halkın Mücahitleri Teşkilatı tarafından açıklandı. Açıklamada Arak ve Natanzdaki tesislerin yeri ve görevleri yer almaktaydı. Natanzdaki tesis çölün ortasında, gözlerden çok uzakta, yer altındaydı. İrandaki bu çalışmalardan yıllar sonra haberdar olan İsrail, derhal Dışişleri bakanlığı ile ünlü İstihbarat teşkilatı Mossadı devreye sokarak yoğun bir karşı çalışma başlattı. İlk adım 2005 yılında atıldı ve 2005 yılının Şubat ayında Dialemlerdeki nükleer tesis, bayrağı/ kimliği belli olmayan bir uçak tarafından atılan bir füze ile vuruldu. Aynı yıl Tahran yakınlarındaki Parçin deneme tesisi de bombalı bir saldırıya uğradı.

İsrail hükümeti, ABDnin de yardımı ile çeşitli ülkelerdeki limanlarda İrana nükleer donanım taşıyan gemilerin hareket etmesini önlemek için gemilere el koydu. İran hükümetinin

aldığı tüm tedbirlere rağmen Nükleer tesislerde çalışan fizikçiler tek tek şaibeli bir şekilde ölmeye veya öldürülmeye başlandı. Nisan 2006 tarihinde Natanzdaki merkezi tesiste, çok sayıda bilim adamının, teknisyenin ve nükleer proje başkanlarının katıldığı bir açılışta patlayan santrifüjler birçok kişinin ölümüne neden oldu. Yapılan incelemede santrifüjlerden bir tanesine bilinmeyen kişilerce bomba konduğu ortaya çıktı. Ocak 2007 tarihinde fizikçi Dr. Ardaşır Hüseyinpur, radyoaktif zehir kullanılarak öldürüldü. Şubat 2007 tarihinde Doğu Almanyadaki bir şirket, ticari ambargo altındaki İrana bilinçli olarak sabote etmek amacı ile sahte yalıtım malzemesini sattı. Yalıtım maddelerinin yalıtım yapmadığı inşaat bittikten ve tesis açıldıktan sonra anlaşıldı. Tesisin tekrar devreye girebilmesi çok uzun bir zaman aldı. Şubat 2007 tarihinde, İranın nükleer silahlanma projesinin önde gelen isimlerinden olan İran eski Savunma Bakanı Yardımcısı General Ali Rıza Asgari, İstanbula giderken ortadan kayboldu ve izine halen daha rastlanmadı.

Mart 2007 tarihinde Devrim Muhafızlarının İran sınırları dışında dışındaki istihbarat ve karşı casusluk operasyonlarını yürüten elit askeri gücü Kudüs biriminde görev yapan üst düzey subaylardan Amir Shirazi ortadan kayboldu. Aynı tarihte, İran Ordusu Devrim Muhafızları İran Körfezi Komutanı Muhammed Soltani de arkasında hiçbir iz bırakmadan sırta kadem bastı. Ağustos 2007 tarihinde ABD, İranın nükleer çalışmalarını geciktirebilmek ve mani olabilmek için bir dizi gizli kararlar aldı. Bu alınan kararların en önemlileri, BMnin diplomatik baskı ve yaptırımlar kullanması, İrana ekonomik ambargo uygulanması ve ithalatının kısıtlanması, Dünya Bankalarının İranla parasal işlem yapmaması ve İran rejimin değiştirilmesi oldu. Yıllardır İrana uygulanan ekonomik ambargonun günden güne artıp sertleşmesi nedeni ile İran günümüzde, tüm kurtuluş çabalarına rağmen neredeyse ithalat yapamaz konuma geldi.

Ata ATUN

e-mail: ata@kk.tc

<http://www.twitter.com/ataatun> <http://www.ataatun.com>

About the author:

-

To cite this article: Ata ATUN. 2026. "İRAN İN NÜKLEER TESİSİNDE PATLAMA (2/4) ." Center For Eurasian Studies (AVİM), Blog No.2013 / 10. January 31. Accessed June 14, 2026. <https://avim.org.tr/Blog/IRAN-IN-NUKLEER-TESISINDE-PATLAMA-2-4>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır